Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Olli Sorainen
hallitusneuvos
TEM

Eduskunnan hallintovaliokunnalle 21.1.2019

Hallituksen esitys (HE 273/2018) eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Työ- ja elinkeinoministeriö lausuu esityksestä lähinnä siltä osin, kun on kyse saatavuusharkinnasta haettaessa työntekijän oleskeluluvan jatkolupaa (UlkL 83 §, ehdotettu uusi 4 momentti). TEM on osallistunut esityksen valmisteluun tämän ehdotuksen osalta.

Työvoiman tarjonta on monilla aloilla niukentunut. Siksi on tarpeen, muiden toimien ohella, parantaa jo työmarkkinoilla olevien ulkomaalaisten mahdollisuuksia ammatilliseen liikkuvuuteen.

Esitys ei toki ole vaikutuksiltaan merkittävä, koska se koskee vuositasolla vain joitain kymmeniä oleskeluluvan hakijoita. Yksittäisissä tapauksissa esitys voi kuitenkin merkitä suurta muutosta, kun työntekijän saaminen ei jää kiinni saatavuusharkinnasta.

Nykyisin TE-toimisto ei suorita saatavuusharkintaa, kun työntekijän oleskeluluvalle haetaan jatkolupaa saman alan töihin. Ammattialaa vaihtavat sen sijaan ovat saatavuusharkinnan piirissä. Tällä esityksellä saatavuusharkinnasta vapautettaisiin myös ammattialan vaihtajat.

Edellytyksenä kuitenkin olisi, että henkilö on työskennellyt työntekijän oleskeluluvan nojalla vähintään vuoden. Tällä estettäisiin lupajärjestelmän väärinkäyttö. Samaan pyritään sillä, että TE-toimistot jatkossakin selvittävät ulkomaalaislain mukaiset työnantajan toimintaedellytykset.

Esityksellä siis tavoitellaan työvoiman ammatillisen liikkuvuuden helpottamista. Ehdotus lisäisi työvoiman tarjontaa varsinkin siivousalalla, teollisuudessa, rakennus- ja metallialalla sekä puutarha- ja maatalousalalla jonkin verran. Monet kohdealoista ovat sellaisia, jotka monen ELY-keskuksen alueellisissa työlupalinjauksissa on siirretty normaalimenettelyä kevyempään saatavuusharkintaan.

Esityksen muilta osin työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että esitetty muutos edellytykseen perheenkokoajan alaikäisyydestä (UlkL 38 §, ehdotettu uusi 3 momentti) on kannatettava kotouttamisen ja lapsen edun kannalta. Kotoutuminen edellyttää lapsen näkökulmasta sitä, että elämässä on myös tuttuja ja turvallisia alueita, kun arjessa on kohdattava ja käsiteltävä uusia asioita ja lisäksi ehkä työstettävä kotimaassa saatuja traumoja. On selvää, että lapsen mahdollisuus perhe-elämään on se turvallinen pohja, jossa kasvu ja kotoutuminen parhaiten tapahtuvat. On ollut kohtuutonta, että hakemuksen ratkaisupäivä on ollut merkityksellinen sen suhteen, voidaanko asia ratkaista alaikäisen perheenyhdistämisasiana vai ei. Nyt tilannetta korjattaisiin lainsäädännöllä, mikä hyvä asia.